

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ

1945

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 — ΤΣΩΡΤΣΙΛ — 38
ΑΘΗΝΑΙ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Γ. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗ - ΑΡΝΑΚΗ

Η ΑΓΓΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

Α. Η ΑΓΓΛΟΣΑΞΟΝΙΚΗ ΕΠΟΧΗ

Η ΕΠΟΧΗ ΚΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

Όταν ο Ιούλιος Καίσαρας έκανε απόβαση στην Αγγλία με δύο ρωμαϊκές λεγεῶνες στα 55 π. χ., βρήκε ένα λαό πρωτόγονο, κελτικής καταγωγής, χωρισμένο σε φυλές και υποταγμένο στη θέληση και στα διδάγματα ενός οργανωμένου και πανίσχυρου Ιερατείου, τῶν Δρουίδων. Γραπτή γλώσσα δὲν ὑπῆρχε, ἡ θρησκεία ἦταν ἕνα εἶδος πανθειστικής δαιμονολατρίας, καὶ πολιτικῶς ἡ χώρα ἦταν διηρημένη σε πολλά Βασίλεια. Για νὰ προστατευθοῦν ἀπὸ τὰ κακὰ πνεύματα, οἱ Βρετανοὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης βάφονταν με γαλάζιο ἢ κόκκινο χρῶμα, πράγμα στὸ ὁποῖο ἴσως νὰ χρωστοῦν καὶ τὸ παλιό τους ὄνομα Picti (Βαμμένοι)

Ἄν καὶ νικητῆς, ὁ Καίσαρας δὲ θέλησε ἢ δὲν μπόρεσε νὰ κυριέψη τὴ Βρετανία ἀποσύρθηκε με τὴν ὑπόσχεση τῶν φυλάρχων διθὰ τοῦ πληρώνουν φόρο ὑποτελείας. Ἡ πραγματικὴ ρωμαϊκὴ κατάκτηση ἔγινε ἕναν αἰῶνα ἀργότερα, στὰ 43 μ. Χ. ἐπὶ Κλαυδίου καὶ ἡ ἐξουσία τῆς Ρώμης διατηρήθηκε ἀπὸ τότε ὡς τὰ 410.

Στὸ διάστημα τοῦτο ἡ διοίκηση καὶ ὁ στρατὸς κατόρθωσαν νὰ μετατρέψουν τὴ χώρα σὲ ἀκμαία ρωμαϊκὴ ἐπαρχία. Ἐκαμαν δρόμους καὶ ὑδραγωγεία, ἀποξήραναν ἔλη, ἔχτισαν πόλεις. Με τὴν ἐπέκταση τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχῆς, οἱ παλιοὶ κάτοικοι, ὅσοι δὲν συγχωνεύτηκαν με τοὺς κατακτητῆς, τραβήχτηκαν στὰ βορεινὰ μέρη, χωρὶς ὅμως νὰ σταματήσουν τὸν πόλεμο. Για νὰ προφυλάξῃ τὴν ἐπαρχία του ἀπὸ δαύτους, ὁ Ἀδριανὸς (117—138 μ. χ.) ἀναγκάστηκε νὰ χτίσῃ τείχος, σ' ὄλο τὸ πλάτος τοῦ νησιοῦ, ἀπὸ τὸν Τάουν ὡς τὸ Σόλουεπ. Τὸ τείχος τοῦτο συγκράτησε τὴν ὁρμὴ τῶν βαρβάρων δυὸ ἀκόμη αἰῶνες, ὡς τὰ 367 μ. χ. Τὸ ἔτος ἐκεῖνο οἱ Πίκτοι καὶ οἱ Σκῶτοι διασπάσανε τὴ ρωμαϊκὴ ἀμυνα καὶ ξεχύθηκαν στὰ νοτιώτερα. Ἐγινε τότε ἀναρχία,

ἀλλὰ πρὶν ἀκόμη τὰ πράγματα πάρουν ὀριστικὴ τροπὴ, οἱ ρωμαϊκὲς λεγεῶνες ἀρχισαν ν' ἀποσύρωνται στὴν ἡπειρωτικὴ Εὐρώπη. Ὡς τὰ 410 εἶχαν ἐξαφανιστῆ καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείματα τῶν αὐτοκρατορικῶν δυνάμεων.

Με τὴν ἀποχώρηση τῶν Ρωμαίων, φάνηκαν νέοι ἐχθροὶ στὸν ὀρίζοντα. Ἦταν οἱ Ἀγγλοὶ, οἱ Σάξονες καὶ οἱ Ἰούτοι, τευτονικὲς φυλές ἀπὸ τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Βαλτικῆς θάλασσας. Ὀρμητικοί, πολεμοχαροὶ καὶ ριψοκίνδυνοὶ, ἐξακολούθησαν ν' ἀποβιβάζωνται στὶς βρετανικὲς ἀκτὲς δυὸ ὀλόκληρους αἰῶνες, σὲ ἀλλεπάλληλα κύματα, ὥσπου κατέκτησαν τὸ γονιμώτερο μέρος τοῦ νησιοῦ, ἐπέβαλαν τὴ θρησκεία καὶ τὴ γλώσσα τους καὶ, τέλος, ὀνόμασαν τὴ χώρα Ἀγγλία. Τὰ ὑπολείματα τῶν Κελτορωμαίων ποὺ εἶχαν δεχτῆ τὸ Χριστιανισμὸ ἀπὸ τὸν προηγούμενο αἰῶνα, σιγὰ σιγὰ ὑποκύψανε καὶ με τοὺς δυνάστες τους. Ἀλλὰ καὶ μεγάλες κελτικὲς μάζες πέρασαν στὴν Ἰρλανδία ἢ κατέφυγαν στὰ βουνὰ τῆς Σκωτίας καὶ τῆς Οὐαλίας, ἐξακολουθώντας τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν ξένων.

Ἀπὸ τὰ κράτη ποὺ ἱδρυσαν οἱ τευτονικὲς φυλές, ἐπτά εἶναι τὰ κυριώτερα — ἡ Νορθουμβρία, ἡ Ἀγγλία, ἡ Μερκία, ποὺ ἦταν κυρίως ἀγγλικά· τὸ Ἔσσεξ, τὸ Οὐέσσεξ, καὶ τὸ Σάσσεξ, ὅπου ἐπικρατοῦσαν οἱ Σάξονες· καὶ τὸ Κέντ, τῶν Ἰούτων. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἔκτου αἰῶνα ὁ Πάπας Γρηγόριος ἔστειλε ἱεραποστόλους, ποὺ κήρυξαν τὸ χριστιανισμὸ, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὸ Κέντ. Ἐκεῖ, σιτὴ νοτιοανατολικὴ ἀκρῆ τοῦ νησιοῦ, στὸ σημερινὸ Κάντερμπερυ, ἔχτισαν τὸν πρῶτο χριστιανικὸ ναὸ τῶν ἀγγλοσαξόνων, ποὺ ἔγινε ἀργότερα ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας. Στὴν ὀργάνωση τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας μεγάλη ἦταν ἡ συμβολὴ ἐνός μικρασιάτη Ἑλληνα, τοῦ

Θεοδώρου τοῦ Ταρσέως, πού ἦρθε στό νησί τὸ 669. Ὁ Θεόδωρος ἔγινε ἀρχιεπίσκοπος τοῦ Κάντερμπερυ, ἀνοίξε σχολεῖα, καὶ διέδωσε τὰ ἑλληνικά καὶ λατινικά γράμματα. Ἐπίσης ὀργάνωσε τὸ διοικητικὸ σύστημα τῆς νέας ἐκκλησίας καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπο —γιὰ νὰ μεταχειριστοῦμε τὰ λόγια ἐνὸς τελευταίου διαδόχου του— ἔβαλε τὶς βάσεις γιὰ τὴν ἀγγλικὴ ἐνότητα*.

Οἱ καινούργιοι κατακτητὲς, πού ἔφταναν ὀλοένα στό νησί ὡς τὰ μέσα τοῦ ἐνδέκατου αἰῶνα, στὴν ἀρχὴ πυκνότεροι καὶ κατόπι πιὸ ἀραιοί, ἀγαποῦσαν τὴ θάλασσα, ἀντίκρουζαν τὸ ἄγνωστο μὲ στωικότητα, κι ἡ γνώριμία τους μὲ τὴν ἀγρία κι ἀνταρσιασμένη φύση τῆς παλιᾶς τους πατρίδας τοὺς εἶχε ὀώσει μὴ παράξενη ποιητικὴ ψυχούνηση, πού ἐκδηλωνόταν ἄλλοτε ὡς ὄρμη κι ἐνέργεια κι ἄλλοτε ὡς σιωπὴ καὶ αὐτοσυγκέντρωση. Κι ἔτσι, ἐνῶ συνήθως εἶναι ἀτρόμητοι μπροστὰ στὸν κίνδυνο, κάποτε βλέπουμε νὰ τοὺς πιάνει μὴ καλοκάγαθη νωθρότητα κι ἀπάθεια.

Στὰ συμπόσια τους, πού διαρκοῦσαν ὀλόκληρες νύχτες, ἔτρωγαν τεράστια κομμάτια κρέας κι ἀπὸ κέρατα ζῶων ἔπιναν ἀφθονο mead, ἓνα εἶδος μύρας ἀνακατωμένης μὲ μέλι.

Ἀλλὰ τὸ χαρακτηριστικὸ πού μετέδωσαν στοὺς ἀπογόνους τους σὲ μεγαλύτερο βαθμὸ εἶναι ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν ἐλευθερία, πού φαίνεται τόσο στὴν ἀτομικὴ τους ζωὴ ὡς καὶ στὴν κοινωνικὴ τους ὀργάνωση. Ἀπὸ τὰ λαϊκά τους συμβούλια προῆλθε τὸ μεσαιωνικὸ witenagemot, πού εἶναι ὁ πρῶτος πυρήνας τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλευτισμοῦ.

Τὰ ἑπτὰ κράτη ἐνώθηκαν κατὰ τὸ τέλος τοῦ ἑνατου αἰῶνα κάτω ἀπὸ τὸ σκήπτρο τοῦ Ἀλφρέδου τοῦ Μεγάλου, βασιλέα τοῦ

Οὐέσσεξ (871—901). Ὁ ἀξιοθαύμαστος αὐτὸς ἄνθρωπος κατόρθωσε μέσα σὲ καιροὺς ἀνατροπῶν καὶ πολέμων νὰ μορφώσῃ πρῶτα τὸν ἑαυτὸ του—πρᾶγμα πού φαίνεται ἀκόμη δυσκολώτερο σὰ σκεφθοῦμε ὅτι ὁ πολυτάραχος μαχητὴς εἶχε περάσει τὰ σαράντα του χρόνια κι ἔπασχε ἀπὸ ἐπιληψία—καὶ κατόπι νὰ διαδώσῃ τὰ γράμματα στὴ χώρα του. Τὰ μοναστήρια ἔγιναν ἀξιόλογα κέντρα μαθήσεως κι ἀνέδειξαν λογιούς σὰν τὸν Aelfric (†1020) καὶ τὸν Wulfstan (†1023). Ὁ Ἀλφρέδος ὀργάνωσε τὴν χώρα του συγκρότησε ναυτικὸ, συνέταξε νομοθεσία καὶ τέλος, ὕστερα ἀπὸ σκληροὺς ἀγῶνες κατὰ τῶν Δανῶν πειρατῶν, τῶν vikings, πού εἶχαν μετατρέψῃ μὲγάλο μέρος τῆς χώρας του σ' ἐρείπια, κατόρθωσε νὰ διασώσῃ τὸν ἀγγλοσαξωνικὸ πολιτισμὸ πού τότε μόλις ἀρχισε νὰ διαμορφώνεται.

Τὸν καιρὸ τῶν διαδόχων του ὁμως, ἀπόκτησαν τὸση ἐπιρροή, ὥστε ν' ἀνεβῆσουν στὸ θρόνον δικὸ τους βασιλέα. Ὁ νόμιμος ρήγας τῆς Ἀγγλίας, ὁ Ἐδουάρδος ὁ ὀμολογητὴς ἀρχισε τότε τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν ἀνατροπὴ τῆς ξένης δυναστείας. Ὡστόσο εἴκοσι ἔξη χρόνια (1016—1042) οἱ Ἀγγλοὶ ἔμειναν ὑπήκοοι τοῦ Δανοῦ Κανούτου καὶ τῶν διαδόχων του, ὡσπου ξαναγύρισε ὁ Ἐδουάρδος. Μετὰ τὸν θάνατο τοῦ Ἐδουάρδου, στὰ 1056, ὁ Δούκας τῆς Νορμανδίας Γουλιέλμος ἐπρόβαλε ἀξιῶσεις γιὰ τὸν Ἀγγλικὸ θρόνον, κυρίεψε τὴν Ἀγγλία κι ἀνυκηρύχτηκε Βασιλέας. Αὐτὴ εἶναι ἡ τελευταία φορὰ πού ξένοι κατακτητὲς πάτησαν πόδι στὸ νησί. Γιὰ τὴν ἐξέλιξη τοῦ τόπου ἡ Νορμανδικὴ Κατάκτηση ἀποτελεῖ γεγονός μὲγάλης σημασίας γιὰτὶ ἔφερε καινούργιο αἷμα καὶ νέα στοιχεῖα πολιτισμοῦ, πού ἀφῆσαν βαθιὰ τὰ ἴχνη τους σ' ὄλους τοὺς αἰῶνες τῆς ἀγγλικῆς ἱστορίας.

ΕΠΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ : Μ Π Ε Ο Γ Ο Υ Λ Φ

Ἡ ἀγγλικὴ ἐπικὴ ποίηση ἔχει τὴν ἀρχὴ τῆς στὰ ἠρωικά τραγούδια πού ἔλεγαν οἱ ραψῶδοι (scop) στὰ συμπόσια τῶν ἀρχόντων, μὲ συνοδεία ἄρπας. Ὅπως καὶ τὰ ὀμηρικὰ ἔπη, ἔτσι καὶ οἱ ραψῶδίες τῶν σκῶπ διαδίδονταν προφορικῶς ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ καὶ δὲν ἔλοβαν γραπτὴ μορφή παρὰ μόνον ὕστερα ἀπὸ αἰῶνες.

Ἡ ἀγγλοσαξωνικὴ ποίηση δὲν ἔχει ὀμοιοκαταληξία κι ὁ ρυθμὸς τῆς εἶναι ἀνώμαλος, συχνὰ ἀκαθόριστος. Κύριο χαρακτηριστικὸ ἔχει τὴν παρήχηση, —οἱ τρεῖς πῶτες ἀπὸ τὶς τέσσερες τονισμένες συλλαβὲς κάθε στίχου ἀρχίζουν μὲ τὸν ἴδιο φθόγγο. Ἀλλο, σχεδὸν γενικὰ, γνώρισμά τῆς εἶναι ὅτι νέες προτάσεις, καὶ συχνὰ νέα θέματα, ἀρχίζουν ἀπὸ τὴ μέση τοῦ στίχου, ἴσως

γιὰ νὰ δοθῇ ἡ ἐντύπωση σφιχτοδεμένου ἔμμετρου λόγου, μὴ πού ὁ ρυθμὸς εἶναι τόσο χαλαρὸς. Μὲ τὸν τρόπο αὐτό, τὸ ποίημα παίρνει ξεχωριστὴ ζωηράδα καὶ δύναμη, πού λείπει ἀπὸ ἀνάλογα ἔργα ἄλλων λαῶν.

Τὸ τελειότερο ἀγγλοσαξωνικὸ ἔπος πού διασώθηκε ἐξιστορεῖ τὰ κατορθώματα τοῦ Beowulf, ἐνὸς ἠρώα πού ἀντραγάθησε στὴν παλιὰ πατρίδα τῶν Ἀγγλων, κάπου στὴ σημερινὴ Δανία ἢ νότια Σουηδία. Ἄν καὶ πούθενά μὲσα στοὺς 3182 στίχους τοῦ ποιήματος δὲ γίνεται λόγος γιὰ τὴν Ἀγγλία, εἶναι βέβαιο ὅτι στὴν Ἀγγλία τὸ τραγούδησαν πολλὲς γενιὲς βάρδων κι ἐκεῖ πῆρε τὴν τελικὴ του μορφή κι ἔγινε χτῆμα ὄλου τοῦ ἔθνους. Στὴν πέννα τῶν καλογέρων πού τὸ κατέγραψαν ὀφείλονται πολλὲς μεταγενέστερες προσθήκες, κυρίως χριστιανικά

* Βλ. σχετικὰ Bury, *History of the Later Roman Empire*, σ. 392.

διδάγματα μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἀντιγραφεῖς προσπάθησαν νὰ ἐκχριστιανίσουν ἕνα ἔργο ποῦ βαστοῦσε ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς εἰδωλολατρίας κι εἶχε ριζώσει στὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ. Τὸ μοναδικὸ χειρόγραφο τοῦ Μπεογούλφ εἶναι τοῦ δέκατου αἰῶνα, βρέθηκε τὸ 1705 καὶ σώζεται σήμερα στὸ Βρετανικὸ Μουσεῖο.

Τὸ ἔπος ἀρχίζει μ' ἕναν ὕμνο γιὰ τοὺς Geatas (ποῦ εἶναι ἴσως οἱ *Gaethi* ποῦ ἀναφέρει ὁ βυζαντινὸς ἱστορικὸς Πρὸκόπιος), γιὰ τὸν Σκύλντ τὸ βασιλιά τους καὶ γιὰ τοὺς ἀπογόνους του. Ἐνας ἀπ' αὐτοὺς, ὁ Hrothgar, χτίζει λαμπρὸ μέγαρο γιὰ τὰ ξεφαντώματά του καὶ τὸ ὀνομάζει Heorot, Παλάτι τοῦ Ἐλαφιοῦ. Τῆ χαρὰ ὁμοῦ καὶ τὸ γλέντι τῆς συντροφιάς τὴν ταράζει ἡ ἐμφάνιση ἑνὸς τέρατος, τοῦ Grendel ποῦ ἀπὸ φθόνο γιὰ τὴν εὐτυχία τῶν ἀνθρώπων ξεκινάει ἀπὸ τὸ βάλτο, ποῦ ἔχει γιὰ κατοικία, κι ἀρπάζει τριάντα συντρόφους τοῦ βασιλιά. Δώδεκα χρόνια ὁ Γκρέντελ σκορπίζει τὴ θλίψη καὶ τὸ θάνατο. Στὸ τέλος ἔρχεται ὁ Μπεογούλφ μὲ τὰ δεκατέσσερα παλικάρια του καὶ δηλώνει ὅτι θὰ παλέψει μὲ τὸ δράκο.

Ἄδυνατος ἀρθώνεται, πολεμιστὲς τριγύρω, λαμποκοποῦν σπαθιά σωρὸς. Καμπόσοι σταματᾶνε γιὰ νὰ φυλάξουν τ' ἄρματα, ὡς πρόσταξε ὁ λεβέντης, κι ἄλλοι πηγαίνουνε ταχιά, τὸν ἀντρα σκόλου-
κάτω ἀπ' τὴ στέγη τοῦ Χερῶτ. Ὁ τολμηρὸς προ-
πολεμιστῆς, ὑψώνοντας κρᾶνος χρυσὸ καὶ στέκει στὸ τζάκι ἀγνάντια καὶ μιλεῖ. Κι ἀστράφτουν στὸ ἄρματωσιὰ καὶ θώρακας μὲ μαστοριά ραμμένους ἀπὸ τὴν τέχνη τοῦ χαλκιά. Γρικιέται ὁ Μπεο-
γούλφος:
• Σὲ χαιρετῶ, Ρόθγκαρ ἑσέ! Τοῦ Χίγκελακ γενιὰ
καὶ παλικάρι του τρανὸ. Κι ἔχω ἀντραγαθήσει στὰ νιάτα μου πολλὰς φορές. Ἡ μάνητα τοῦ
στά πατρικά μου χῶματα γνωστὴ εἶναι κι ἄκου.
Θαλασσοπόροι λένε μας πὼς τοῦτο τὸ παλάτι, τοῦτο τ' ἀρχοντοπάλατο, ἐρημωμένο στέκει, σάν ἀχαμνὸ, σάν ἀχρηστο, δταν τὸ βράδυ ὁ ἥλιος ἀπ' τ' οὐρανοῦ τὴ χαρωπὴ κρύβετο μορφάδα. Μ' ὀρμηνεψαν ἀνθρώποι μου μὲ λεβε-τῖὰ καὶ γνώση νὰ ξεκινήσω νὰ σὲ βρῶ ἑσένα, Ρόθγκαρ, ρήγα, κι αὐτοὶ κατέχουν ὅλοι τους ποιά εἶν' ἡ δύνα-
μή μου».

Στίχοι 399—410.

Πρὸς τιμὴ τοῦ ξένου στρώνεται πλούσιο φαγοπότι κι ὕστερα ὅλοι πέφτουν νὰ κοιμηθοῦν. Τῆ νύχτα ἔρχεται ὁ Γκρέντελ, κατασπαράζει ἕναν ἀπὸ τοὺς συμπολεμιστὲς τοῦ ἥρωα καὶ ρίχνεται πάνω στὸν ἴδιο τὸ Μπεογούλφο. Μὰ ὕστερα ἀπὸ σκληρὴ πάλη ὁ δράκος πληγώνεται θανάσιμα καὶ φεύγει δίχως τὸ ἕνα του χέρι. Τὴν ἄλλη νύχτα ἔρχεται ἡ μάνα του, μισητὴ στρίγγλα τῆς θάλασσας, ζητώντας ἐκδίκηση γιὰ τὸ αἷμα τοῦ γιοῦ της. Ὁ Μπεογούλφ τὴν κυνηγᾶει ὡς τὴ φωλιά της κι ἐκεῖ μὲ πολλὰς περιπέτειες καὶ κινδύνους κατορθώνει νὰ σφάξῃ κ' αὐτὴν καὶ τὸν Γκρέντελ

καὶ νὰ φέρῃ τὰ κεφάλια τους στὸ βασιλιά.

Νικητῆς, μὲ πλοῦσια δῶρα καὶ βασιλικὲς τιμές, γυρίζει στὸν τόπο του στὴ νότια Σουηδία. Ἐκεῖ βασιλεύει πενήντα χρόνια, δίκαια κι εἰρηνικά, ὡσπου, γέρος πιά, ἀναγκάζεται νὰ βγῆ νὰ μονομαχήσῃ μ' ἕναν ἀκόμη δράκο, γιὰ νὰ σώσῃ τὸ λαὸ του. Ἡ νίκη εἶναι κι ἐδῶ δική του, μὰ πληγώνεται καὶ σὲ λίγο πεθαίνει. Μέσα στὸ γενικὸ πένθος οἱ συντρόφοι καίνε τὸ σῶμα του πάνω στὴ φωτιά μαζί μὲ τ' ἄρματα καὶ τοὺς θησαυροὺς του. Καὶ σύμφωνα μὲ τὴ στερνὴ του σέληση, στὸν τόπο ποῦ θὰ ὀδηγῆ τοὺς θαλασσινοὺς στὰ ταξίδια τους. Δώδεκα ἀρχόντοι καβαλάρηδες τριγυρίζουν τὸ μνημεῖο, ψάλλοντας ὕμνους γιὰ τὸν ἥρωισμό τοῦ ἀρχηγοῦ τους.

Οἱ τελευταῖοι πέντε στίχοι τοῦ ποιήματος φανερώνουν τὰ ἰδανικά τῆς ἀγγλοσαξονικῆς κοινωνίας:

Ἔτσι τῶν Γαύτων ὁ λαὸς ἔκλαψε τοῦ λεβέντη τοῦ ἀρχηγοῦ του τὸ χαμό, καὶ τοῦ τζακιοῦ οἱ
[σύντροφοι
ἔλεγον αὐτὸν καλύτερο ρήγα τοῦ κόσμου ὅλου, ἀπὸ τοὺς ἀντρες πιο γλυκὸ καὶ πιο ἀγαπημένο, γιὰ τὸ λαὸ του στοργικό, πρόθυμο γιὰ τὴ δόξα.

Στίχοι 3172—3182.

Αὐτὴ μὲ λίγα λόγια εἶται ἡ ὑπόθεση τοῦ Μπεογούλφ, τοῦ ἔπους ποῦ σ' ὄρισμέ να σημεία μπορεῖ νὰ συγκριθῆ καὶ μὲ τὴν Ἰλιάδα. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ Καθηγ. Η. V. Routh, πρῶτος κάτοχος τῆς ἔδρας Βύρωνος στὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν*, ἡ κοινωνία ποῦ κινεῖται μέσα στὸ πλαίσιο τοῦ ποιήματος φαίνεται, ὄχι μόνον ἀπὸ ὕλική, ἀλλὰ καὶ ἀπο πνευματικὴ ἀποψη, πιο ἐξελιγμένη ἀπὸ τοὺς χρόνους τῆς Ἰλιάδας οἱ ἥρωες στὸ ἀγγλικὸ ἔπος ζοῦν σχεδὸν τελείως ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοὺς θεοὺς, κι ὁ φόβος τῶν ὑπερκόσμιων δυνάμεων τοὺς εἶναι σχεδὸν ἀγνωστος. Οἱ ἀγγλοσάξονες πολεμιστὲς ἔχουν σκοπὸ, ὅπως κι οἱ δυνάμεις τοῦ κακοῦ, καὶ στὴν ἐκτέλεση τοῦ σκοποῦ τους δὲν ὑπολογίζονται στὴ βοήθεια τῶν θεῶν, κι οὔτε φοβοῦνται τὸ μῖσος τους. Ἐκπρόσωπος τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀνθρωπότητος ὁ Γκρέντελ ὀργίζεται μὲ τὴ χαρὰ τῶν ἄλλων καὶ μισεῖ τὴν κοινωνικὴ ζωὴ, ποῦ γιὰ σύμβολό της ἔχει τὸ mead-hall, τὴν αἴθουσα τῆς μύρας. Ὁ Γκρέντελ παρουσιάζεται καὶ σάν ἐχθρὸς τοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ εἶναι κληρονομιά τῶν ἡρώων καὶ ζωντανὴ παράδοση τῆς φυλῆς τους. Γιὰ τοῦτο στὸ θρίαμβο τοῦ Μπεογούλφ ἔχουμε τὴν ἔξαρση τοῦ ἀνθρώπου, τὴ θεοποίηση τῆς ἀνδρικής δύναμης καὶ τὴ νίκη τοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ χαρὰ καὶ τὸ φῶς νικοῦνε τὸ σκοτάδι καὶ κρατοῦν τὸν ἀνθρώπο στὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς του.

(Ἄκολουθεῖ)

* Στὸ βιβλίον του *God, Man, and Epic Poetry*, Cambridge 1927, τ. 2, σ. 2.